

„De svenske Grave“ paa Smørumnedre Bymark.

Ai Lærer J. P. Jørgensen, Smørum.

Paa Smørumnedre Bys Søndermark ligger nogle Grusbakker, der i daglig Tale kaldes „De svenske Grave“. Traditionen beretter, at her er jordet 18 svenske Ryttere, der blev nedhuggede af Omegnens Bønder i Krigen med Carl Gustav 1657—60.

Ved Gravning efter Grus i Bankerne fandt Ejeren af Marken, Gaardejer Albert Christoffersen, i August 1912 flere Skeletter af yngre Mennesker, og han var da straks klar over, at han her havde fundet „De svenske Grave“. Der skete straks Indberetning om Fundet til Nationalmuseet, hvorefter Assistent Mathiesen foretog nærmere Undersøgelse. Udgravningen endtes derefter med det Resultat, at der her fandtes 10 Skeletter; de 8 Ryttere maa da formodes at være nedgravede i en Grusbanke ca. 20 Meter fra førstnævnte Banke, idet denne sidstnævnte Banke stadig af Traditionen har været betegnet som „De svenske Grave“. Ligene fandtes hensynsløst at være nedkastede i en gravet Rende, ca. 3 Meter bred, og laa i en Dybde af ca. $1\frac{1}{2}$ Meter under Jordoverfladen. Skeletterne var i det hele velbevarede; flere af Kranierne bar tydelige Mærker af Øksehug og Stik af Høforke, og en-

kelte fandtes helt eller delvis knuste ved Slag. Paa Kra-
nierne saa man endnu Haarrester; derimod fandtes i Gra-
vene ikke ringeste Spor af Beklædningsgenstande, Knapper,
Spænder, Vaaben el. lign. — Skeletterne blev senere ned-
gravet paa Findestedet og Graven afmærket.

Om „Svenskedrabet i Smørumnedre“ beretter den
stedlige Tradition: Carl Gustav havde som slagen Mand
maattet trække sig tilbage fra København og senere fra
Lejren ved Brønshøj, og Københavns nærmeste Omegn
var derefter befriet fra den fjendtlige Invasion; kun i Smø-
rumnedre vedblev en mindre Trup svenske Ryttere at hu-
sere. I længere Tid turede de Dag efter Dag om i Om-
egnen for at røve og plyndre, og om Natten holdt de vilde
Drikkelag i en af Gaardene, som de havde lagt Beslag
paa. Bønderne i Smørum og Omegn fandt tilsidst Tilstan-
den uudholdelig og besluttede at gøre et alvorligt Forsøg
paa at blive deres Plageaander kvit og samtidig hævne den
ilde Medfart, de i henved tre Aar havde været Gen-
stand for.

Efter Aftale lejrede Bønderne i Smørumovre, Smørum-
nedre, Sørup og Maaløv sig en Nat udenfor Smørumnedre
By i Lavningerne bag Tofterne, og da Svenskerne havde
endt deres Drikkelag og var gaaet til Ro, tændte Bonden
paa den Gaard, hvor de havde indkvarteret sig, Blus paa
den nærliggende Bavnehøj. Dette var Signal til, at Tiden
nu var inde til Angreb. Medens Kirkeklokkerne ringede,
styrtede Bønderne frem i tætte Skarer mod Gaarden, væb-
nede med Økser, Høforke, Knipler og Pigkæppe, og anret-
tede et frygteligt Blodbad paa de søvndrukne Svenskere.
Disse gjorde en rasende Modstand og søgte at gennem-
bryde Bøndernes Kæde, men omsonst. Under den vold-
somme Kamp udstødte de vilde Hyl, Forbandelser og Trus-
ler mod deres Banemænd, men tilsidst blev de alle ned-
huggede, medens der ikke var falden en eneste paa Bøn-
dernes Side. — Svenskerne havde truet med, at deres for-
smædelige Død skulde blive hævnnet, naar deres Lands-
mænd atter kom til Byen, og Bønderne var derfor paa det

rene med, at det gjaldt om hurtigst at udslætte alle Spor af den blodige Daad. Næste Morgen ved Daggry kørtes de dræbte Svenskere ud paa Ornehede paa Byens Søndermark, hvor de nedkuledes i den Grusbakke, der den Dag i Dag kaldes „De svenske Grave“.

Hvad Tiden angaar, da „Svenskedrabet“ fandt Sted, nævner Traditionen intet Aar, men kun Oktober Maaned. Imidlertid beretter Historien, at Stormen paa København fandt Sted 10. Febr. 1659; at Carl Gustav efter denne trak sig tilbage til Lejren ved Brønshøj med Resterne af sin Belejringshær, og at denne Lejr derefter i længere Tid var Hjemsted for et Observationskorps paa 3000 Mand, der først drog bort 31. Maj 1660, altsaa efter Fredsslutningen. Mulig har da de 18 Ryttere i Smørumnedre været en fremskudt Post fra Lejren, og i denne har man vel aldrig erfaret noget om „Drabet“; var man her kommen til Kundskab om dette, var der vistnok taget en grim Hævn. Tidspunktet for Massakren kan vel derefter sættes til Oktober 1659.

Smørum Sogns Bønder led under Svenskekrigen saa uendelig stor Overlast, at man ikke kan undres over, at de tilsidst rejste sig for med væbnet Haand at nedslaa deres Plageaander. Ved Tingsvidne, ført paa Smørum Herredsting, blev det godtgjort, at „1658 blev i Smørumovre samtlige Beboere forjagne fra Hus og Hjem og maatte søge Tilflugt i Moserne, indtil Sauveguarden kom til Byen. Fjenden tog al Afgrøde og Straa, og Bønderne maatte udlevere alt, hvad de pegede paa, at de tilsidst næppe havde det, de kunde opholde Livet med.“ — Samme Aar blev der ikke saaet Rug til tre af Byens Gaarde, da Beboerne var aldeles forarmede efter Byens Udplyndring, og en fjerde Gaard, som Mand og Kone var fradød, blev helt nedbrudt, og i dens Mark var kun saaet 3 Skpr. Rug. „Alt Byens Kvæg havde Fjenden ranet paa nær 3 Kid.“ I Smørumnedre blev de fleste Mænd jaget fra Gaardene. „De enkelte, der „hyttede“ sig, maatte dog gaa stor Nød og Elendighed i Møde, da Fjenden kom i Høstens Tid

og bemægtigede sig hele Afgrøden og ikke levnedede Bønderne saa meget som det nødvendige til Livets Ophold.“ 1659 blev der ikke saadet saa meget som en Skp. Rug i Byens Marker. Sognefogden Niels Hansens Gaard sløjfedes med Jorden; alt, hvad han ejede, blev ham fraranet, og han og Hustru blev mishandlede. Tre andre af Byens Gaarde blev ligeledes nedbrudte, og Tømmeret førtes til den svenske Lejr ved Brønshøj. I Rompe blev de to Gaarde ligesaa nedbrudte og Beboerne forjaget, og Markerne laa derefter i flere Aar øde, indtil der paa dem blev opført Herresædet Edelgave. — Flere Bønder blev ført til Kronborg, hvor de i lang Tid maatte „arbejde i Graven“ eller „ved Pumpen“ og udføre andet strengt Fæstningsarbejde; de nød her saa haard Behandling og slet og mangelfuld Forplejning, at de mistede Førlighed og Helbred.¹⁾

Blandt dem, der led særlig Overlast i Svenskekrigens Tid, maa nævnes Sognepræsten til Ledøje og Smørum Menigheder, Hr. Christopher Hansen. Præstekonen blev trakteret med Ørefigen af de svenske Soldater, og tilsidst maatte hun med sine 11 Børn flygte bort fra Præstegaarden, som flere Gange blev udplyndret; Præsten selv „maatte søge Ly i Markhytter og Svinestier“ for at redde sit Liv.²⁾

---

1) Smørum Herreds Tingbøger 1660.

2) Nye kgl. Saml. 447,⁴⁰